

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/118/2019
Identifikačné číslo spisu: 1114229635
Dátum vydania rozhodnutia: 17.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1114229635.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Ing. P. W. bývajúceho v O., 2/ Mgr. U. L., bývajúcej X., zastúpených JUDr. Ivanom Jurčišinom, advokátom v Košiciach, Mlynská 26, proti žalovanej Allianz - Slovenskej poisťovni, a.s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, o 38 195 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 6 C 96/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. decembra 2015 sp.zn. 10 Co 108/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1/ Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 18. decembra 2015 č.k. 6 C 96/2014-202 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni (Ing. E. W.) sumu 38 195 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne od 2. apríla 2014 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.) a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni trovy konania vo výške 2 291,50 € a trovy právneho zastúpenia vo výške 6 618,64 € k rukám právneho zástupcu v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (výrok III.). Mal preukázané, že žalobkyňa zaplatila titulom nemajetkovej ujmy mal. A. O. a P. O. sumu 30 000 € a ich právnemu zástupcovi trovy konania vo výške 3 600 €. Na zaplatenie nemajetkovej ujmy každej z nich, ktorú utrpeli usmrtením obidvoch rodičov pri dopravnej nehode zavinenej žalobkyňou, bola zaviazaná právoplatným rozhodnutím súdu. Žalobkyňa mala v čase dopravnej nehody 16. februára 2006 platne uzavreté povinné zmluvné poistenie na motorové vozidlo, prevádzkou ktorého bola spôsobená dopravná nehoda. Spornou bola skutočnosť, či náhrada nemajetkovej ujmy je krytá § 4 ods. 2 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Na základe podrobne rozvedených dôvodov dospel k záveru, že pre účely tohto zákona je pojem škody potrebné vykladať tak, že pokrýva aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, preto je žalovaná pasívne vecne legitimovaná v danom konaní. O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 517 OZ a o náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 OSP.

2/ Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovanej rozsudkom z 25. januára 2018 sp.zn. 10 Co 108/2016

rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobkyni priznal náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške. Z uvedených dôvodov sa v plnom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku, spĺňajúcim všetky náležitosti § 157 ods. 2 CSP, v ktorom sa správne a presvedčivo argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom aj s právnym posúdením veci. Námiety žalovanej vyhodnotil za nedôvodné. Pokiaľ žiadala, aby pripustil dovolanie na zodpovedanie otázky zásadného právneho významu, či právo na náhradu nemajetkovej ujmy je v zmysle platného práva kryté z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, poukázal na to, že Najvyšší súd SR uznesením z 31. júla 2017 sp.zn. 6MCdo 1/2016, ako aj Ústavný súd SR uvedenými uzneseniami túto otázku zodpovedali. Preto je nesporné, že nejde o otázku, ktorá by súdnou judikatúrou nebola riešená. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 2 CSP.

3/ Proti rozsudku odvolacieho súdu (vo vyhovujúcom výroku) podala žalovaná dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. c/ CSP argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky (či je nemajetková ujma krytá z. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla), ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Navrhla rozhodnutie krajského súdu v napadnutej časti zmeniť tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne, resp. napadnuté rozhodnutie zruší. Žalovaná mala za to, že konajúce súdy nesprávne právne posúdili vec a vo svojich rozsudkoch dospeli k neudržateľným právnym záverom. Nesprávne právne posúdenie veci podľa jej názoru spočíva v nesprávnom právnym posúdení otázky, či je nemajetková ujma krytá z. č. 381/2001 Z.z. a v nesprávnej aplikácii eurokonformného výkladu vnútroštátneho predpisu ohľadom rozsahu poistného krytia, spočívajúca v nezohľadnení pravidla contra legem. V tomto kontexte poukázala najmä na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4 Cdo 168/2009 z 20. apríla 2011, sp.zn. 8 Cdo 219/2016 z 15. mája 2017, sp.zn. 3 Cdo 301/2012 z 31. marca 2016. Rozhodnutie NS SR sp.zn. 6 MCdo 1/2016 z 31. júla 2017 považovala za prekvapivé, vydané v rozpore s ustálenou praxou dovolacieho súdu. Nepochybné teda toto rozhodnutie rieši otázku krytia nemajetkovej ujmy odlišne.

4/ Žalobkyňa navrhla dovolanie z uvedených dôvodov odmietnuť.

5/ Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a naň oprávnenou osobou (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6/ Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7/ Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8/ Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťel'a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel' vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9/ Žalovaná v dovolaní vymedzila konkrétnu právnu otázku: či je nemajetková ujma krytá zákonom č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Súčasne tvrdila, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Prípustnosť dovolania teda vyvodzovala z §

421 ods. 1 písm. c/ CSP.

10/ Dovolací súd v prvom rade posudzoval, či ide o otázku, ktorá je v zmysle tohto ustanovenia rozhodovaná rozdielne (t.j. riešená nejednotne).

11/ Z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP vyplýva, že za relevantnú zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného teda plynie, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonaná a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

12/ Prvým rozhodnutím dovolacieho súdu, na ktoré poukázala žalovaná s cieľom preukázať rozdielnosť rozhodovania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 20. marca 2011 sp.zn. 4 Cdo 168/2009. Dovolací súd v ňom podal výklad ustanovenia § 4 zákona č. 381/2001 Z.z., z ktorého vyplýva, že predmetné zmluvné poistenie kryje nároky explicitne uvedené v citovanom ustanovení § 4 zákona č. 381/2001 Z.z. z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nie však iné prípadné nároky vzniknuté z iného titulu. Posudzoval otázku pasívnej legitimácie žalovanej poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. so záverom, že pasívna legitimácia poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z.z. nie je daná.

13/ Druhým rozhodnutím je rozsudok najvyššieho súdu z 31. marca 2016 sp.zn. 3 Cdo 301/2012, kde najvyšší súd konštatoval, že do pojmu náhrady škody a nákladov v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. nemožno subsumovať náhradu nemajetkovej ujmy. Povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúci z § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, z čoho vyplýva záver o nedostatku pasívnej legitimácie poisťovní pri náhrade nemajetkovej ujmy.

14/ Tretím označeným rozhodnutím je rozhodnutie najvyššieho súdu z 15. mája 2017 sp.zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorom rovnako ako vo vyššie uvedených rozhodnutiach najvyššieho súdu, dospel najvyšší súd k záveru, že podľa súčasne platnej právnej úpravy možno nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t.j. podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, a teda povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na právo na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

15/ Treba ale poukázať na rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp.zn. 6 MCdo 1/2016, ktorým poukazuje na rozdielnosť doterajšej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, nakoľko daným rozsudkom najvyšší súd mimoriadne dovolanie zamietol a v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na nutnosť vychádzať z chápania pojmu škoda v komunitárnom práve. V odôvodnení vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zák.č. 381/2001 Z.z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. K záveru o potrebe krytia náhrady nemajetkovej ujmy z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dospel dovolací súd s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zák.č. 381/2001 Z.z.

16/ Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že po vydaní rozhodnutia z 31. júla 2017 sp.zn. 6 MCdo 1/2016, najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Žalovanou nastolená otázka bola najvyšším súdom posudzovaná v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad už v rozhodnutiach z 27. februára 2018 sp.zn. 6 Cdo 206/2017, z 27. februára 2018 sp.zn. 6 Cdo 143/2017, zo 14. júna 2017 sp.zn. 3 MCdo 1/2016 a z 29. novembra 2018 sp.zn. 6 Cdo 80/2018, sp.zn. 8 Cdo 6/2018 z 27. septembra 2018.

17/ K otázke pasívnej legitímácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy bolo v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 uverejnené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp.zn. 6 MCdo 1/2016 pod č. 61 s právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“.

18/ Výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach, je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (viď m. m. nález ústavného súdu sp.zn. I. ÚS 51/2014).

19/ Najvyšší súd v rozsudku z 10. novembra 2016 sp.zn. 3 Cdo 174/2016 vyslovil, že aj v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu môže byť niekedy riešenie interpretačných a aplikačných problémov (odstraňovanie nejednotností) spojené s procesom postupného zjednocovania názorov, v počiatočných fázach ktorého nie je vylúčená možnosť výskytu rozhodnutí spočívajúcich na odlišných alebo až protichodných názoroch. Právny poriadok Slovenskej republiky predvída možnosť existencie rozdielnych právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravuje procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré majú zabezpečiť koherentnosť judikatúry (k tomu viď napríklad ustanovenie § 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Tento mechanizmus spočíva najmä v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu. Uvedené rozhodnutie bolo aj ako judikát zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2017 pod č. 17.

20/ Dovolací súd považuje označené rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 6 MCdo 1/2016, 6 Cdo 143/2017, 6 Cdo 206/2017, 8 Cdo 6/2018 za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, od ktorej sa dovolací súd neodklonil. Touto ustálenou praxou bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4 Cdo 168/2009, 4 Cdo 139/2011, 8 Cdo 219/2016, 3 Cdo 172/2012 a sp.zn. 3 Cdo 301/2012. Nebol preto splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, t.j. rozdielna rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu v danej otázke.

21/ So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

22/ O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

23/ Senát najvyššieho súdu rozhodol pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.